

Mám a vždy som aj mal mnoho mien. Lan ma volala Psíček. Prečo žena, ktorá pomenovala samu seba a svoju dcéru podľa kvetín, volala svojho vnuka *Pes*? Pretože to bola žena, ktorá ochraňovala svojich najbližších. Ako vieš, v dedine, kde Lan vyrástla, dieťa, často najmenšie alebo najslabšie mláďa zo stáda, ako som bol aj ja, pomenovali po najviac opovrhnutiahodných veciach: démon, dieťa duchov, prasací rypák, opičiak, volská hlava, bastard – meno Psíček bolo ešte dosť láskavé. Krajinou sa totiž potulovali zlí duchovia a hľadali zdravé, krásne deti. Ak počuli, že niekto volá k večeri ohybnú a hroznú bytosť, taký dom obišli a dieťa ušetrili. Milovať niekoho preto znamenalo pomenovať ho po niečom natoľko bezvýznamnom, že si ho nikto ani len nevšímne – a nechá ho nažive. Meno, nenápadné ako vzduch, môže byť teda záštitou. Psíčkovou záštitou.

Sedel som v kuchyni na dlažbe a sledoval som, ako Lan nakladá dve kôpky pariacej sa ryže do porcelánovej misky olemovanej ma-

lovaným viničom indigovej farby. Vzala čajník a ryžu preliala prúdom jazmínového čaju tak, aby sa v bledejantárovej tekutine vznášalo len niekoľko zrníčok. Sedeli sme na zemi a navzájom sme si tú voňavú a dymiacu misku podávali. Chutilo to tak, ako by zrejme chutili popučené kvety – horko a sucho, s výrazným a sladkým dozvukom. „Pravý roľnícky pokrm.“ Lan sa usmiala. „Toto je náš fast food, Psíček. Toto je náš McDonald’s!“ Naklonila sa na stranu a poriadne si prdla. Zopakoval som to po nej a prdol som si aj ja, načo sme sa obaja so zavretými očami rozosmiali. Lan odrazu prestala. „Dojedz to.“ Bradou ukázala na misku. „Za každé nezjedené zrníčko ryže budeš musieť zjesť v pekle jedného červíka.“ Zo zápastia si zvliekla gumičku a stiahla si ňou vlasy do drdola.

Vraví sa, že trauma postihuje nielen mozog, ale celé telo, jeho svaly, kĺby aj držanie. Lan sa neustále hrbila – niekedy až tak, že keď stála pri dreze a umývala riad, takmer jej nebolo vidieť hlavu, len poskakujúci uzol vyviazaných vlasov.

Pozrela na kuchynskú poličku, ktorá až na osamelý a napoly zjedený pohár arašidového masla zívava prázdnotou. „Musím kúpiť viac chleba.“

Raz v noci, deň či dva pred Dňom nezávislosti, odpaľovali susedia zo strechy na konci ulice ohňostroje. Na fialovú, svetlom znečistenú oblohu stúpali fosforeskujúce pásy a trieštili sa vo výbuchoch, ktorých ozvena sa niesla naším bytom. Spal som na podlahe v obývačke, vtesnaný medzi teba a Lan, keď som zrazu pocítil, že teplo jej tela, ktorým sa celú noc tisla ku mne, sa vytratilo. Keď som sa otočil, kľáčala a šialene driapala po prikrývke.

Ešte než som sa stihol spýtať, čo sa deje, zakryla mi ústa studenou a vlhkou rukou. Priložila si prst k perám.

„Pssst. Ak začneš kričať,“ počul som, ako hovorí, „mínometníci zistia, kde sme.“

Pouličné svetlo sa jej odrážalo v očiach a odhalilo nenávisťné žlté flaky na jej tvári. Schmatla ma za zápästie a ťahala k oknu. Ukrčili sme sa pod parapetom a počúvali sme rachot pyrotechniky nad našimi hlavami. Pomaly si ma pritiahla do lona a spolu sme vyčkávali.

Prerušovaným šeptom mi rozprávala o mínometoch, rukou mi každú chvíľu zakrývala dolnú časť tváre – v nose ma štipal prenikavý pach cesnaku a tigrej masti. Takto sme sedeli hádam aj dve hodiny, na chrbte som cítil tlkot jej srdca. Izba postupne zosivela, potom sa pred nami zjavili dve spiace postavy zabalené v dekách, ležiace na podlahe: ty a tvoja sestra Mai. Vyzerali ste ako tiché pohoria dvíhajúce sa v zasneženej tundre. Pomyslel som si, že moja rodina je ako táto arktická krajina, v ktorej po noci delostreleckej paľby zavládol pokoj. Keď mi Lanina brada oťažela na pleci a pri uchu som počul jej pravidelný dych, vedel som, že sa v spánku konečne pridala k svojim dcéram, a nevidel som nič, iba jemný, absolútny, bezmenný júlový sneh.

Predtým, ako sa zo mňa stal Psíček, mal som iné meno – meno, s ktorým som sa narodil. Tvojím synom som sa stal v jedno októbrové popoludnie v chatrči so strechou z banánových listov na okraji Saigonu, na tom istom ryžovom poli, na ktorom si vyrástla ty. Podľa Laniných slov pred chatrčou čakal na môj prvý krik miestny šaman s dvoma pomocníkmi. Len čo Lan s pôrodnými

babicami prestrihli pupočnú šnúru, šaman s pomocníkmi vpadli dnu, ešte lepkavého z pôrodu ma zabalili do bieleho plátna a náhlili sa so mnou k neďalekej rieke, kde ma okúpali v závoji dymu z kadidla a šalvie.

Vreštiaceho, s čelom zababraným od popola, ma vložili do náručia otcovi a šaman zašepkal meno, ktoré mi vybral. Znamená to Vlastenecký vodca národa, vysvetlil. Najal si ho otec, a preto si myslím, že pri výbere mena vzal do úvahy otcovo nevrle správanie, to, že keď hovoril, jeho gestá pripomínali údery, a že pri chôdzi vypínal hrud', aby jeho stošesťdesiatcentimetrová postava vyzerala vyššia. Vybral také meno, aby ulahodil tomu, kto mu zaplatil. A podarilo sa mu to. Lan vravela, že otec ma na prahu chatrče zdvihol nad hlavu a doslova žiaril. „Môj syn bude vodcom Vietnamu,“ zvolal. Lenže prešli dva roky a vo Vietname – ktorý bol trinásť rokov po vojne stále v troskách – boli pomery natoľko zlé, že sme boli nútení opustiť miesto, kde vtedy otec stál, a kde tvoja krv vytvorila tmavočervený kruh medzi tvojimi nohami a hlinu premenila na blato – miesto, kde som sa narodil.

Ľnokedy mala Lan k hluku opačný postoj. Pamätáš na tú noc, keď sme sa zhromaždili okolo nej, aby sme si po večeri vypočuli nejaký príbeh, a na ulici sa začalo strieľať? Hoci v Hartforde nebola strelba nič výnimočné, ten zvuk – taký prenikavý, a zároveň obyčajnejší, než som si predstavoval, akoby juniorská bejzbalová liga práve zahviezdila parádnym odpalom – ma zakaždým prekvapil. Ja, ty a teta Mai sme skríkli, líca a nosy sme pritlačili k dlážke. „Zhasnite niekto,“ zakričala si.